

Årets gang på Heltborg Museum

Af Jytte Nielsen, Heltborg Museum

Fra åbningen af sommerens arkæologiudstilling. Niels Rønbede og Jutte Krause fra Fyrspillene fremførte en prolog om Liden Kirsten og Prins Buris skrevet af Svend Sørensens. Rigsantikvar Olaf Olsen åbnede udstillingen.

Skoleåret er begyndt og museets gange og rum fyldes med glade barnestemmer. I forbindelse med sommerens store særudstilling om "Eksperimentel arkæologi", besøger mange skoleklasser fra Thy museet for at prøve forskellige oldtidsaktiviteter. Mange små hænder garver skind, grutter korn, hugger brænde, afbarker tømmer og bager brød på jernpander som i vikingetiden. Gennem leg og aktiviteter gives forståelse for en anderledes livsform - vore forfædres livsform.

Internationale udstillinger.

Et kig tilbage - dog ikke til oldtiden - men blot et lille års tid, viser et andet billede af Heltborg Museum.

September og oktober måned 1993 stod i et internationalt tegn. Viborg Amt ønskede i forbindelse med et kunstnertræf i Sydthy, at bruge museet til udstilling - dels med værker fra træffet, dels med international keramik fra en større samling i Ungarn. I kunstnertræffet deltog kunstnere fra Viborg Amts venskabsamter i

Ungarn og Norge, samt "lokale" kunstnere fra amtet. Spændvidden var stor - fra motorsavsfremstillede skulpturer til billeder opbygget af næsten mikroskopiske elementer - fra kultegninger til store koloristiske værker - fra skulpturer af tegl til stemningsfyldte landskabsmalerier.

Med keramikudstillingen var det ligeså - fra stramme japanske figurer til nærmest surrealistiske væsener fra Østeuropa. Populært sagt, var der noget for enhver smag.

Men ingen udstilling varer evigt og en kold november morgen, da personalet mødte på arbejde, holdt en ungarsk lastbil ved museet - den skulle hente keramikken. De to kolde chauffører blev tøet op med utallige kopper kaffe og spegepølse-madder. Ikke et ord forstod de - eller vi - men keramikken blev læsset på vognen, som kørte tilbage til Ungarn - dog nu også medbringende poser med kaffe, chokolade og syltetøj. På museet er ikke to dage ens - og i hvert fald aldrig kedelige.

I oktober måned havde Sydthy Kunstforening

En af sommerens aktiviteter var jernudvinding. Olfert Voss fra Nationalmuseet var primus motor i forsøget

også udstilling på museet. Det var med værker af den over 80 årige Cobramaler Alfred Harry Liliendahl. Det var sprudlende farverige malerier og litografier. En søndag eftermiddag var der arrangeret foredrag med kunstneren, som bl.a. læste op af egne digte - "still going strong".

Alle gode gaver

Museet modtager i årets løb flere hundrede genstande fra mange forskellige givere. En del af tingene kommer på magasin efter endt konservering og registrering. For at give specielt lokale mulighed for at se de nyindkomne genstande besluttede vi at lave en udstilling med alle disse ting. Udstillingen åbnede i forbindelse med det traditionelle julemarked, den første "week-end" i advent.

Udstillingstitlen "Alle gode gaver" må siges at være rammende, for dels er der mange gode ting, dels er der alt muligt. For blot at nævne nogle af tingene fra sidste års udstilling - tøj, husgeråd, radioapparater, legetøj, zinkbadekar og barnevogn. Mange udtrykte stor interesse og fornøjelse ved udstillingen, så vi har besluttet at gentage denne aktivitet i år. Fra 1. søndag i advent og året ud, er der mulighed for at se de nyindkomne genstande.

Husflid

Vor fortravlede og mekaniserede verden kvæler mange gamle håndværk. For at bevare og huske blot lidt af den gamle kunnen, besluttede museet i samarbejde med de lokale oplysningsforbund at lave husflids- og kunstkurser. I det forløbne år har der været afholdt kurser i pilefletning og garvning af skind. Tillige var der akvarelkursus med maleren Kresten Rusbjerg fra Thyholm.

Eftersom tilslutningen har været særdeles god, fortsætter kurserne i den kommende vinter med bl.a. fremstilling af redskaber i horn og ben, halmarbejder og pilekursus.

Glaskunst

Hvert år arrangerer Sydthy Kunstforening to udstillinger på museet. Til påsken i år åbnede en flot og spændende udstilling med glaskunst i form af mosaikker, bemalet glas, skulpturer, fader, drikkeglas og glashuse. Udstillingen blev en stor succes takket være kunstforeningens store forarbejde. Langvejs fra kom besøgende til museet for at se udstillingen.

Samtidigt vistes Fyrspillenes 10 års jubilæumsudstilling. Plakater, fotos, udklip, kostumetegninger, dragter og regieeffekter viste glimt fra de mange store egnsspil i Sydthy. Til de der havde lyst til at vide mere, var der

mulighed for at bladre i to store udklipsbøger, som på overbevisende måde dokumenterede de sidste 10 års store indsats.

Jernaldergården

Ingen steder i Danmark er jernalderen så godt belyst som netop i Thy. I 1920'erne udgravedes de første velbevarede hustomter i Ginnerup, og faktisk bygger store dele af vor viden om livet i Danmark for omkring 2000 år siden stadig på resultaterne fra dengang. Siden er der gravet mange andre jernalderboplads i Sydthy, så som Vestervig, Hurup og Heltborg. Det er derfor naturligt at vi på museet ønsker at formidle al den viden som er fremkommet. I forbindelse med den store særudstilling om "Eksperimentel arkæologi" kunne det være interessant at opbygge vores eget lille center omkring jernalderen. I samarbejde med forhistorisk arkæologisk institut ved Århus Universitet blev det besluttet at opføre en jernaldergård på boldbanen ved museet. Gården, som består af et langhus med beboelse og stald, samt to små forrådshuse, lå oprindeligt hvor omfartsvejen forløber nord om Hurup, nemlig i Heltborg byhøjnen. Langhuset var 16 meter langt og havde indgang på hver langside. Væggene var metertykke tørvevægge og gårdspladsen var brolagt. I vestenden boede menneskene, og i østenden var der stald til dyrene.

Så kører man forbi museet og ser et mærkeligt træskellet stå på boldbanen, er det blot den bærende konstruktion til vores jernaldergård. Alt træet er afbarket og håndhugget samt samlet ved brug af gamle redskabstyper kendt fra jernalderen. Næste sommer skal taget rejses og tørvevæggene bygges.

Det er så meningen, at på langt sigt skal huset indrettes som et rigtigt jernalderhus og bruges i forbindelse med skolebesøg og aktiviteter i øvrigt.

For at lave forsøg med tagdækningen opførte vi et mindre hus, som i sommerens løb har fungeret som værkstedshus til de mange aktiviteter. I skolesommerferien har der daglig været demonstration af et oldtidshåndværk - lige fra jernudvinding, garvning, smedning, sprang og vævning til broncestøbning og glasperlefremstilling.

Fremtidspianer

Dagene bliver kortere og mørkere, og snart er det tid til at begynde forberedelserne til næste års arrangementer og udstillinger. 1995 bliver uden tvivl et år i befrielsens tegn - 1945-1995. Det må fejres på behørig vis.

Og så kunne Jens Søndergaard være fyldt 100 år. På museet fejres den runde fødselsdag med en stor maleriudstilling.

Foredrag, billedskole, møder, udstillinger, kurser og større arrangementer vil der stadig være plads til. Mange af de nævnte ting skyldes lokalbefolkningens store indsats. I årets løb har mange hjulpet på museet, været gode igangsættere, gode samarbejdspartnere og betænkt museet med gode gaver.

Derfor tak til alle, som museet på en eller anden måde skylder tak for året der er gået. Det er en stadig fornøjelse at kende jer alle.

Kilde: Sydthy Årbog 1994, side 97-100.